

Maciej Cycoń

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

POZYCJA TOWARZYSTW UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH NA PIĘCIU NAJWIĘKSZYCH RYNKACH UBEZPIECZENIOWYCH

Streszczenie: Celem artykułu jest wskazanie pozycji towarzystw ubezpieczeń wzajemnych na rynkach ubezpieczeniowych Stanów Zjednoczonych, Japonii, Wielkiej Brytanii, Francji i Niemiec. Wśród dwudziestu T UW, które mają najwyższy przypis składki, tylko dwa nie pochodzą z omawianych państw. Zaprezentowany zostaje udział T UW w danych rynkach ubezpieczeniowych w latach 1997 i 2006. Partycypacja w zbiorze składki w Stanach Zjednoczonych, Japonii, Niemczech i Francji znajduje się na poziomie pomiędzy 32,2 a 40,4%. Wielka Brytania odznacza się słabą pozycją towarzystw ubezpieczeń wzajemnych, których udział w rynku brytyjskim nie przekracza 6%. Następnie omówiona zostaje szczególnie silna pozycja T UW w Stanach Zjednoczonych, Francji i Niemczech w dziale II ubezpieczeń, a T UW w Japonii w dziale I.

Słowa kluczowe: towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, rynek ubezpieczeniowy, zbiór składek ubezpieczeniowych.

1. Wstęp

Stany Zjednoczone, Japonia, Wielka Brytania, Francja i Niemcy są największymi rynkami ubezpieczeniowymi i gromadzą w ujęciu globalnym dwie trzecie składki przypisanej brutto [Sol Baez, Streib 2007, s. 33]. W połowie lat dziewięćdziesiątych XX wieku udział towarzystw ubezpieczeń wzajemnych w rynkach wymienionych krajów wynosił od 16% (we Francji) do 71% (w Japonii) [Birkmaier 1999, s. 6].

Celem niniejszego artykułu jest wskazanie pozycji T UW na pięciu największych rynkach ubezpieczeniowych. W oparciu o wielkość sprzedaży (przypis składki brutto) przedstawiony zostanie udział T UW w rynkach wymienionych państw oraz zmiany, jakie zaszły w jego strukturze pomiędzy 1997 i 2006 rokiem. Zaprezentowana zostanie również lista T UW, które charakteryzują się największym przypisem składki ubezpieczeniowej, a także ich pozycje na tle towarzystw ubezpieczeń funkcjonujących w formie spółki akcyjnej.

2. Udział T UW ze Stanów Zjednoczonych, Japonii, Wielkiej Brytanii, Francji i Niemiec w globalnym rynku ubezpieczeniowym

W tab. 1 ukazano partycypacje pięciu omawianych krajów w zbiorze składki ubezpieczeniowej. W drugiej kolumnie tabeli przedstawiony został udział danego kraju w światowym rynku ubezpieczeniowym. Trzecia kolumna ogranicza się wyłącznie do towarzystw ubezpieczeń wzajemnych. Już wcześniej wspomniano, że pięć największych rynków ma dwie trzecie udziału w globalnym zbiorze składki ubezpieczeniowej. Przewaga Stanów Zjednoczonych, Japonii, Wielkiej Brytanii, Francji i Niemiec jest jeszcze bardziej widoczna, gdy porównamy przypis składki brutto T UW działających w tych krajach z łącznym przypisem składki zebrany przez wszystkie T UW. Z danych przedstawionych w tabeli wynika, że 83% składki zebranej przez wszystkie T UW przypada towarzystwom ubezpieczeń wzajemnych działającym na pięciu omawianych rynkach. Zwraca uwagę niewielki udział Wielkiej Brytanii (niecałe 3%) w składce ubezpieczeniowej zebranej przez T UW. Jest to konsekwencja słabej pozycji T UW na brytyjskim rynku ubezpieczeniowym.

Tabela 1. Udział pięciu największych rynków ubezpieczeniowych w globalnym zbiorze składki ubezpieczeniowej w 2006 r. (w %)

Kraj	Udział kraju w globalnym rynku ubezpieczeniowym (łącznie)	Udział kraju w globalnym rynku ubezpieczeniowym (tylko T UW) ^a
Stany Zjednoczone	31,43	41,99
Japonia	12,36	18,62
Wielka Brytania	11,24	2,61
Francja	6,75	11,31
Niemcy	5,49	8,94
Łącznie	67,26	83,46

^a Obliczeń dokonano, uwzględniając, iż udział towarzystw ubezpieczeń wzajemnych w światowym rynku ubezpieczeniowym wynosił w 2006 r. 24,1%, w tym udział T UW w dziale I ubezpieczeń kształtował się na poziomie 20%, natomiast w dziale II ubezpieczeń wynosił 30%.

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Sol Baez, Streib 2007; Patel 2008].

Silna pozycja towarzystw ubezpieczeń wzajemnych ze Stanów Zjednoczonych, Japonii, Francji i Niemiec znajduje potwierdzenie w liście 20 towarzystw ubezpieczeń wzajemnych (grup ubezpieczeniowych), które osiągnęły największy przypis składki brutto¹. Z danych przedstawionych w tab. 2 wynika, że 9 z 20 grup ubezpieczeniowych stanowią grupy ze Stanów Zjednoczonych (w tym posiadająca najwięk-

¹ Lista została przygotowana przez ICMIF-International Cooperative and Mutual Insurance Federation (Międzynarodowa Federacja Spółdzielczości i Wzajemnych Ubezpieczeń).

szy roczny przypis składki State Farm Group), 4 z Japonii (wszystkie w pierwszej dziesiątce), 3 z Francji i 2 z Niemiec, nie ma natomiast grupy z Wielkiej Brytanii. Jedynymi grupami, które nie pochodzą z omawianych państw, są ubezpieczyciele z Holandii i Włoch. W tym miejscu należy zaznaczyć, że udział TUV w rynkach ubezpieczeniowych Włoch i Holandii jest znacznie wyższy niż w przypadku Wielkiej Brytanii (14,4% we Włoszech i 35,9% w Holandii, przy 5,6% w Wielkiej Brytanii) [Patel 2008, s. 3]. W związku z tym funkcjonowanie na tych rynkach liczących się podmiotów ubezpieczeń wzajemnych jest jak najbardziej uzasadnione.

Tabela 2. TUV o największym przypisie składki brutto w 2006 r. (w mln dolarów)

Lp.	Grupa ubezpieczeniowa	Kraj	Przypis składki łącznie	Przypis składki dla ubezpieczeń działu I	Przypis składki dla ubezpieczeń działu II
1	State Farm Group	Stany Zjednoczone	53,525	3,911	49,614
2	Zenkyoren	Japonia	47,911	28,881	19,030
3	Nippon Life	Japonia	41,679	41,679	0
4	Credit Agricole	Francja	30,360	28,235	2,125
5	Nationwide Mutual Insurance Company	Stany Zjednoczone	27,962	11,947	16,015
6	Sumitomo Life	Japonia	25,986	25,986	0
7	Meiji Yasuda Life	Japonia	23,009	23,009	0
8	Liberty Mutual Group	Stany Zjednoczone	19,403	1,281	18,121
9	Eureko	Holandia	17,877	5,580	12,297
10	Groupama Group	Francja	17,488	5,301	12,186
11	New York Life Group	Stany Zjednoczone	16,885	16,885	0
12	Covéa	Francja	14,971	4,536	10,435
13	Farmers Insurance Group	Stany Zjednoczone	14,949	0	14,949
14	Progressive Insurance Group	Stany Zjednoczone	14,389	0	14,389
15	MassMutual Financial Group	Stany Zjednoczone	13,705	13,705	0
16	Northwestern Mutual Group	Stany Zjednoczone	12,831	12,831	0
17	R+V	Niemcy	12,471	7,682	4,788
18	Unipol	Włochy	10,981	5,873	5,107
19	USAA Group	Stany Zjednoczone	10,263	1,234	9,029
20	HDI Group	Niemcy	9,648	3,294	6,353

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Lenton 2009].

3. Udział T UW w pięciu największych rynkach ubezpieczeniowych

W tab. 3 przedstawiono udział towarzystw ubezpieczeń wzajemnych w omawianych rynkach ubezpieczeniowych w latach 1997 i 2006. W czterech z pięciu omawianych państw udział T UW jest znaczny i wynosi od 32,2% w Stanach Zjednoczonych do 40,4% we Francji. Jedynie w Wielkiej Brytanii (jak już wspomniano) pozycja T UW jest marginalna, a partycypacja towarzystw ubezpieczeń wzajemnych w zbiorze składki wynosi 5,6%. Analizując zmiany, jakie zaszły na omawianych rynkach pomiędzy rokiem 1997 a 2006, zauważyć można znaczne osłabienie pozycji T UW w Japonii i Wielkiej Brytanii. Z drugiej strony T UW niemieckie i francuskie wydatnie zwiększyły swój udział w rynkach ubezpieczeniowych. T UW w Stanach Zjednoczonych zachowały w omawianym okresie prawie niezmienny udział w rynku. Należy jednak zauważyć, że w dziale I ubezpieczeń udział T UW w zbiorze składki zmalał z 35 do 23,3%. Ten fakt, podobnie jak zmiany na rynkach brytyjskim i japońskim, należy wiązać z procesem demutualizacji². Proces ten w największym stopniu dotknął T UW funkcjonujące w Stanach Zjednoczonych, Kanadzie, Australii i Wielkiej Brytanii. Jego znaczenie w Europie było zdecydowanie niższe, z wyjątkiem sytuacji na rynku brytyjskim.

Tabela 3. Udział T UW w pięciu największych rynkach ubezpieczeniowych według składki przypisanej brutto (w %) w latach 1997 i 2006

Kraj	Rok 1997			Rok 2006		
	dział I	dział II	udział w rynku	dział I	dział II	udział w rynku
Stany Zjednoczone	35	33	33	23,3	39,6	32,2
Japonia	89	3	71	39,1	b.d.	36,3
Wielka Brytania	33	8	24	b.d.	b.d.	5,6
Niemcy	26	16	21	34,1	43,6	39,2
Francja	5	37	16	33,1	58,2	40,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Birkmaier 1999; Patel 2008].

Dane przedstawione w tab. 3 wskazują na szczególnie silną pozycję T UW w dziale II ubezpieczeń rynku niemieckiego, francuskiego i amerykańskiego. W przypadku Stanów Zjednoczonych jest to związane ze znaczeniem T UW na rynku motoryzacyjnym oraz w sektorze rolniczym [Płonka 2005, s. 214]. Odzwierciedleniem tej sytuacji jest zestawienie towarzystw ubezpieczeń, które charakteryzują się największym przypisem składki w dziale II rynku Stanów Zjednoczonych. Wśród dziesięciu

² W USA proces ten dotknął m.in.: Prudential Insurance Company of America, Metropolitan Life Insurance Company oraz John Hancock Mutual Life Insurance Company, natomiast w Wielkiej Brytanii: Scottish Amicable Life Assurance Society, Norwich Union, Scottish Widows oraz Scottish Life [Milewski 2006].

towarzystw ubezpieczeń pięć działa w formie TUV i zajmują one: 1 pozycję (State Farm), 5 pozycję (Liberty Mutual), 6 pozycję (Nationwide), odpowiednio 8 i 9 pozycję (Farmers i Progressive). Zdecydowanie gorzej wygląda sytuacja w dziale I ubezpieczeń, gdzie wśród dziesięciu zakładów odznaczających się największym zbiorem składki TUV mają tylko jednego przedstawiciela (New York Life Group na 10 pozycji) [*International Insurance...* 2009].

Na francuskim rynku ubezpieczeniowym towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych mają blisko 60% udziału w dziale II ubezpieczeń. Szczególnie mocna pozycja TUV jest widoczna w przypadku ubezpieczeń komunikacyjnych (np. obowiązkowe ubezpieczenia OC) [*Towarzystwa ubezpieczeń...* 2001, s. 23-29]. Wśród dziesięciu towarzystw ubezpieczeń działu II, które mają największy roczny przypis składki, jest pięć towarzystw ubezpieczeń wzajemnych. Groupama zajmuje 2 pozycję, Mutuelles du Mans jest na 5 miejscu, Macif, MAIF i MAAF odpowiednio na 6, 8 i 9. Towarzystwami ubezpieczeń wzajemnych, które mają największy udział w dziale I, są Credit Agricole Life Insurance (2 pozycja pod względem przypisu składki), Groupama (pozycja 8) i Covea (pozycja 10) [*International Insurance...* 2009].

Wśród towarzystw ubezpieczeń odznaczających się najsilniejszą pozycją w poszczególnych działach rynku niemieckiego znajdują się trzy towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych w dziale I (HDI Leben, Debeka Leben, R+V Lebensversicherung) i dwa w dziale II ubezpieczeń (HDI Industrie, R+V Allgemeine) [*International Insurance...* 2009].

Największe towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, które działają na japońskim rynku ubezpieczeniowym, funkcjonują w dziale I ubezpieczeń. Nippon Life, Dai-ichi, Sumitomo Life, Meiji Yasuda Life zajmują cztery pierwsze pozycje pod względem przypisu składki ubezpieczeniowej na japońskim rynku ubezpieczeń życiowych (dziesiąty na liście jest TUV Fukoku) [*International Insurance...* 2009].

W Wielkiej Brytanii jedynie NFU Mutual znajduje się na liście dziesięciu towarzystw ubezpieczeń, które w dziale II mają największy przypis składki brutto.

4. Zakończenie

Udział towarzystw ubezpieczeń wzajemnych w światowym rynku ubezpieczeniowym wynosi 24,1% [Patel 2008]. Wyraźne osłabienie pozycji TUV jest wynikiem procesu demutualizacji, który dotknął również omawiane w opracowaniu rynki Stanów Zjednoczonych, Japonii i Wielkiej Brytanii. Kilka ostatnich lat wskazuje jednak na stopniowe odzyskiwanie pozycji przez towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych w Stanach Zjednoczonych i Japonii. We Francji i Niemczech TUV umocniły swoją pozycję pomiędzy rokiem 1997 a 2006. Analizując dane ICMIF i ACME, można zaobserwować w analizowanym okresie szybszy przyrost składki przypisanej w przypadku towarzystw ubezpieczeń wzajemnych, aniżeli ma to miejsce w przypadku towarzystw ubezpieczeń działających w formie spółki akcyjnej [*Valuing our mutuality II...*; *Valuing our mutuality III...*]. Szansą, przed którą stoją TUV z Niemiec,

Francji i Wielkiej Brytanii, jest możliwość skorzystania z unijnych środków pomocowych. Wzajemność ubezpieczeniowa wpisuje się bowiem w zasadę subsydiarności, będącą jedną z głównych zasad Unii Europejskiej [Płonka 2008].

Literatura

- Birkmaier U., *Are mutual insurers an endangered species*, "Sigma" 1999, no. 4, www.swissre.com.
International Insurance Fact Book 2008-2009, Insurance Information Institute, New York 2009.
- Milewski P., *Demutualizacja towarzystw ubezpieczeń wzajemnych*, 29 sierpnia 2006, www.gu.com.pl.
- Patel S., *Mutuals have 24% of market*, "Voice – The Magazine Of The International Cooperative and Mutual Insurance Federation" 2008, no. 63.
- Płonka M., *Idea wzajemności wobec wyzwań rynku ubezpieczeniowego XXI wieku*, [w:] *Ubezpieczenia wobec wyzwań XXI wieku*, red. W. Ronka-Chmielowiec, AE, Wrocław 2008.
- Płonka M., *Przesłanki wyboru rynków docelowych Towarzystw Ubezpieczeń Wzajemnych w Polsce*, Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Krakowie nr 665, AE, Kraków 2005.
- Lenton D., *The top 500 mutual and cooperative insurers*, "Voice – The Magazine of the International Cooperative and Mutual Insurance Federation" 2009, no. 64.
- Towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych w polskim systemie ubezpieczeń*, red. T. Sangowski, AE, Poznań 2001.
- Valuing our mutuality II*, ACME, Altrincham-Cheshire 2003, www.icmif.org.
- Valuing our mutuality III*, International Cooperative and Mutual Federation, Altrincham-Cheshire 2007, www.icmif.org.
- Sol Baez M., Streib D., *World insurance in 2006 – Premiums came back to "life"*, "Sigma" 2007, no. 4, www.swissre.com.

POSITION OF MUTUAL INSURANCE COMPANIES ON FIVE BIGGEST INSURANCE MARKETS

Summary: The purpose of this article is to analyze the position of Mutual Insurance Companies on the USA, Japanese, British, French and German markets. The market share of Mutual Insurance Companies (MIC) has been measured by the volume of gross premium written. The author presents the market share of MIC in 1997 and 2006. The market share of Japanese and British MIC (and USA Mutual Insurance Companies life market share) has decreased since 1997 due to the demutualisation. On the other hand there has been an increase in the market share of German and French MIC.